

BERÉNY RÓBERT (1887-1953)

Eta olvas, 1920-as évek közepe | *Eta reading, from the middle of the 1920s*

Olaj, vászon | Oil on canvas, 61,5x64,5 cm
Jelzés nélkül | Not signed

Kezdő ár | Starting price: 10 000 000 Ft / 30 303 EUR
Becsérték: 20 000 000 – 30 000 000 Ft
Estimated value: 60 606 – 90 909 EUR

PROVENIENCIA | **PROVENANCE:**

korábban Berény János tulajdonában

1. Berény Róbert: Vázlat az Eta olvas c. festményhez, 1920-as évek közepe magántulajdon

A most vételre kínált Berény-kollekció egyetlen olajfestménye eddig rejtve volt a szélesebb közönség számára, sőt a kutatók közül is csak kevesen láthatták. Csaknem két évtizede volt szerencsém első alkalommal megvizsgálni e mindig is a család tulajdonában lévő képet és jőpár évvel később az egyik Amerikában élő unoka által őrzött hagyatéki anyagban sikerült megtalálni a festmény grafikai előképét is.

A festmény stílusa alapján egyértelműen az 1930 körüli, illetve még inkább az azt megelőző évekhez köthető, de a legnagyobb fejtörést az

okoza, hogy vajon még Berlinben 1926 előtt, vagy már az emigrációt követő hazatelepülés éveiben készült. A tusvázlat vonalvezetése leginkább a berlini időszak egyik reprezentatív művével, a Kállai Ernő által is reprodukált *Heverő nő* című 1922-es temperafestménnyel mutat rokonságot, de a most vizsgált olajképen ez az erős ívekkel meghúzott, sematizáló kontúrozás már nem érvényesül, hanem a látványhoz hívebben szelídülő piktúrát mutat. Közeli analógiának tekinthető még a gyéren ránc maradt emigrációs-periódusból származó *Berlini akt* is, mely néhány éve bukkant fel a műtárgypiacon.

2. Breuer Eta csellón játszik, 1920-as évek közepe

Az olvasó nő modellje a leszámítottak egybehangzó visszaemlékezései szerint Breuer Eta, Berény második felesége volt, kivel a német fővárosban ismerkedett meg. Etáról a későbbiekben egy egész sorozatra való főmű született, elég ha csak a rekorder *Alvó nő fekete vázával* című festményt említjük, amely – a Stuart Little című filmben való felbukkanása és az azt követő kalandos nyomozás története, s nem utolsó sorban sikeres aukcionálása révén – ma talán a legismertebb magyar kép a világon. Számos fényképfelvételt is ismerünk e korszakból, ám alig találni olyat, ahol az ifjú ara ennyire

korpuszosan jelenne meg. Csupán néhány kivételet ismerünk, Eta várandós időszakában készült 1929-30-as fényképeket, de akkoriban hosszabb haját viselt és a festmény stílusa is nehezebben összeegyeztethető ezzel a korszakkal.

A jellegzetes hideg kék színállást csak enyhén tompító fakó mély rózsaszínek és narancsok összecsendülése szintén a berlini stúdióban készült enteriőrképek atmoszféráját idézi. Mindent egybevetve valószínűbbnek tűnik, hogy tárgyalt festményünk az 1920-as évek közepén, a berlini emigráció vége felé, vagy azt nem sok

kal követően, már a Városmajorban született. Ahogy a női kebleket sejtelmesen feltáró, finom erotikára hangolt tusvázlat, úgy az alapján készült konszolidáltabb olajfestmény is talán belső „használatra”, a műteremlakás, vagy a családi otthon díszítésére szolgált, s valószínű, hogy ezért nem került szignálásra egyik mű sem.

A család birtokából most kikerült festmény új tulajdonosa egy titokzatos és lángoló szerelem egyik ritka, korai lenyomatához juthat, s talán ismételni sem kell, hogy a grafikákhoz hasonlóan ezúttal is gyűjtői csemegéről, ritkaságról van szó.

BARKI GERGELY

3. Berény Róbert: Heverő nő, 1922 lappang

4. Berény Róbert: Berlini akt, 1923 magántulajdon